

8. Binet Alfred. Le Suggestibilit. 1900.
9. Binet Alfred. Les Enfants anormaux. 1907.
10. Wechsler D. Manual for the Wechsler Adult Intelligence Scale. N.Y., 1955.

Пунько В.М. Методологические и функциональные аспекты определения психолого-управленческого профиля и интеллектуального уровня специалиста.

Подано обоснование разработки методики определения психолого-управленческого профиля и интеллектуального уровня специалиста, усовершенствовано алгоритмы выявления руководителя интеллектуала для управленческой деятельности в областях государственного управления и предпринимательской деятельности. Сформулированы главные специальные черты современного управленца, собственно на выявление которых нацелена данная методика.

Ключевые слова: психолого-управленческий профиль, интеллектуальный уровень, алгоритмы определения руководителя-интеллектуала, управленческая деятельность.

Punko V.M. Methodological and Functional Aspects of Definition of a Psychological Administrative Structure and an Intellectual Level of the Expert.

The substantiation of elaboration of a technique of determination of a psychological administrative structure and intellectual level of the expert have been submitted, algorithms of determination of the head and intellectual for administrative activity at spheres of majestic management i enterprise activity have been improved. A list of the basic special features of the modern manager has been formulated, actually on determination of which the given technique has been directed.

Key words: psychological-administrative structure, an intellectual level, algorithms of definition of the head of the intellectual, administrative activity.

Надійшло 07.03.2008 р.

УДК 332.142.6:330.34

Р.Р. Білик

Деякі аспекти формування та реалізації стратегії сталого природокористування в регіоні

Розкрито суть поняття природно-ресурсного потенціалу території. Досліджені питання соціально-економічної оцінки природних ресурсів. Визначені пріоритетні напрямки формування регіональної стратегії сталого природокористування, основні завдання та важелі її реалізації.

***Ключові слова:** природно-ресурсний потенціал, стале природокористування, регіональна стратегія розвитку.*

Регіональна економіка, як цілісна система і підсистема національної економіки України, спрямована на вдосконалення двох груп завдань: забезпечення

© Р.Р. Білик, 2008.

соціальних функцій відтворення, збереження і примноження природних ресурсів; здійснення виробничо-господарських функцій з метою раціонального використання природних ресурсів, виробництва промислової продукції, товарів народного споживання, надання послуг населенню.

Перший аспект досліджень дає змогу визначати природно-ресурсний потенціал як складову частину національного багатства країни і з цих позицій оцінювати природно-ресурсний потенціал регіону.

Другий аспект досліджень стосується питань, пов'язаних із визначенням перспектив раціонального природокористування. Вирішення цих проблем вимагає вдосконалення економічного механізму використання природних ресурсів регіону та держави в цілому. Головним тут є не рівень (місцевий, регіональний, державний чи глобальний), а підхід, який полягає в оптимальному поєднанні об'єктивних суперечностей: обмеженості природних ресурсів та розвитку суспільного виробництва, яке супроводжується зростанням антропогенного навантаження.

Сказане вище дає змогу визначати природно-ресурсний потенціал як здатність природних ресурсів задовольняти ресурсні потреби процесу виробництва матеріальних, культурних і духовних благ у вигляді товарів та послуг для забезпечення життєдіяльності людини.

Введення поняття природно-ресурсного потенціалу території дозволяє зафіксувати фрагмент реальної природи як цілісність, на відміну від окремих природних ресурсів, які становлять цей фрагмент. Тим самим стає можливим і обов'язковим комплексне природокористування, яке протидіє погіршенню стану природно-ресурсного потенціалу території в цілому і сприяє тим самим оптимізації взаємодії економіки і навколишнього природного середовища.

На теперішній час не розроблено єдиної методології формування економічної оцінки природних ресурсів, яка могла б застосовуватись у всіх галузях народного господарства країни, тому використовуються локальні методичні підходи стосовно певних видів ресурсів. Так, для економічної оцінки мінерально-сировинних і паливно-енергетичних ресурсів як елемента національного багатства визначається їх товарна вартість у надрах за середньосвітовими цінами.

Економічна оцінка земельних ресурсів здійснюється з урахуванням розташування ділянки через коефіцієнти впливу територіально-промислових центрів, населених пунктів на розвиток продуктивних сил.

В основу вартісної оцінки водних ресурсів покладений принцип відшкодування витрат на функціонування й охорону водних об'єктів, відтворення водних ресурсів і створення фінансової основи для перспектив розвитку в цій сфері діяльності, що враховується при визначенні плати за водокористування в Україні.

Економічна оцінка лісових ресурсів спирається на визначення економічного ефекту від комплексного і раціонального їх використання. Економічна оцінка рекреаційних ресурсів визначається через капіталізацію їх використання при повному залученні річної наявної ресурсної місткості.

Вищезгаданий підхід лише фрагментарно задовольнятиме потреби визначення вартісного змісту й оцінювання природних ресурсів. Для більш адекватного визначення недостатньо загальної вартості природних ресурсів, базованої на наявних потребах та міркуваннях щодо їх використання. Необхідно зіставити її з можливостями економіки, вартістю суспільного продукту та його природно-ресурсного навантаження за ринкових умов.

На соціально-економічну оцінку природних ресурсів впливає множина чинників, тому доцільно проводити її в декілька етапів. Передусім метою

соціально-економічної оцінки використання природно-ресурсного потенціалу території є визначення стратегії освоєння природних ресурсів регіону.

Соціально-економічна оцінка являє собою процедуру зіставлення суспільних потреб у тому чи іншому природному ресурсі даного регіону із соціальними, економічними й екологічними можливостями їхнього задоволення.

Для забезпечення сталого розвитку адміністративно-територіальних утворень і для соціально-економічної оцінки природно-ресурсного потенціалу важливе значення має розробка регіональних кадастрів природних ресурсів і об'єктів (РКПР). Інформація РКПР слугує підставою для прийняття рішень державними і регіональними органами влади у сфері організації розміщення продуктивних сил; проведення еколого-ресурсних регламентацій використання території для встановлення екологічно обґрунтованих видів режимів її використання, лімітування і ліцензування природокористування; реалізації інвестиційних цільових програм розвитку територій; оцінки екологічних збитків від господарської діяльності; ресурсозбереження, раціонального природокористування й охорони навколишнього середовища; забезпечення санітарної й екологічної безпеки; приватизації природних об'єктів та ін.

Концепція сталого розвитку регіону повинна базуватись на принципах, що забезпечують успішність переходу до політики самостійного розвитку, а саме:

- пріоритеті забезпечення розвитку і соціальних гарантій людини, тобто метою розвитку має бути задоволення її потреб та створення сприятливих умов її існування;
- гармонійній взаємодії людини і довкілля;
- раціональному використанні природно-ресурсного потенціалу та потенціалу географічного положення;
- збереженні та відтворенні природних ресурсів як найголовнішого чинника забезпечення ресурсно-екологічної безпеки життєдіяльності нинішнього та майбутнього поколінь, підтриманні екологічної рівноваги, забезпеченні належної якості довкілля з точки зору інтересів здоров'я людини;
- диверсифікації функціональної структури господарства регіону, пов'язаної з розвитком нових форм господарювання та видів рекреаційної діяльності;
- зменшенні частки природоексплуатуючих галузей матеріального виробництва і прискореному розвитку сфери послуг та об'єктів інфраструктури;
- ефективному і екологічно безпечному функціонуванні економіки;
- раціональному поєднанні ринкових і державних економічних та адміністративних інструментів і важелів регулювання екологічних відносин, тобто відносин між суспільством і природою;
- найефективнішому виконанні регіоном своєї ролі в соціально-економічному розвитку країни та узгодженості обраних напрямків розвитку регіону з інтересами прилеглих територій та держави в цілому [1, с. 71–92].

На наш погляд, на найближчі роки в основу регіональної стратегії сталого природокористування слід покласти пріоритетні напрямки, які б дозволили перевести соціально-економічну систему конкретного регіону на ресурсно-екологічну модель розвитку із використанням усього різноманіття існуючих організаційно-економічних форм господарювання, а саме:

- 1) впорядкування міжбюджетних відносин у природно-ресурсному секторі;
- 2) вдосконалення бюджетно-податкового регулювання використання природних ресурсів;
- 3) формування дієвої системи управління природокористуванням із відповідним інституційним забезпеченням;

- 4) впровадження нових форм підприємницької діяльності у сфері природокористування; формування грошово-кредитного механізму стимулювань розвитку підприємницького сектора у сфері природокористування;
- 5) структурна перебудова регіональної системи управління використання природних ресурсів та охорони навколишнього середовища.

Основними заходами, які дали б змогу обмежити негативний вплив на довкілля, є:

- обґрунтування інструментарію диференційованого підходу до відшкодування збитків, заподіяних природі, виходячи із ступеня їхньої шкідливості, можливості попереднього запобігання цим збиткам та наявності потенційних аналогічних джерел забруднення, які не завдають навколишньому середовищу значної шкоди;
- формування механізму фінансової підтримки системи охорони навколишнього середовища шляхом створення регіональних фондів розвитку природоохоронної інфраструктури;
- розробка фінансово-економічних підойм здійснення екологічної експертизи та паспортизації діючих і нових підприємств, а також проектних рішень;
- перехід до системи відшкодування збитків стимулюючого типу через використання знижок та пільг за кардинальні зміни матеріально-технічної бази в напрямку її екологізації, запровадження інноваційних проектів у систему відновлення первинних якостей ресурсів, які пройшли промислове використання;
- створення передумов для залучення інвестиційних потоків у природоохоронну інфраструктуру шляхом узаконення можливості застосування концесійних договорів.

Інформація РКПР слугує підставою для прийняття рішень державними і регіональними органами влади у сфері організації розміщення продуктивних сил; проведення еколого-ресурсних регламентацій використання території для встановлення екологічно обґрунтованих видів режимів її використання, лімітування і ліцензування природокористування; реалізації інвестиційних цільових програм розвитку територій; оцінки екологічних збитків від господарської діяльності; ресурсозбереження, раціонального природокористування й охорони навколишнього середовища; забезпечення санітарної й екологічної безпеки; приватизації природних об'єктів та ін.

Мета регіональної стратегії сталого природокористування (РССП) – збалансування та оптимізація використання природних ресурсів і вдосконалення регулювання забруднення навколишнього середовища.

Основне завдання — розробка організаційно-економічного механізму регулювання процесів природокористування, який включав би відповідні фінансові важелі стимулювання господарюючих суб'єктів до ведення таких видів діяльності, які послабили б негативний вплив на довкілля галузей, діяльність яких базується на використанні природних ресурсів.

Основні важелі реалізації РССП:

- облік та соціально-економічна оцінка природно-ресурсного потенціалу та екологічного стану регіону;
- фінансово-кредитний механізм природокористування;
- планування раціонального використання природних ресурсів;
- розробка інноваційних механізмів реалізації державних регіональних екологічних програм;
- економічне стимулювання;

- формування ринку екологічної техніки та послуг;
- екологічне страхування;
- вдосконалення організаційно-економічних методів природо – користування.

Вказуючи на необхідність запровадження стратегічних напрямків оптимізації природокористування та застосування дієвих механізмів активізації природно-ресурсних чинників соціально-економічного піднесення, слід наголосити на тому, що підйоми стимулювання найбільш ефективного використання природно-ресурсних благ будуть дієвими каталізаторами регіонального розвитку та запорукою ресурсно-екологічної безпеки природокористування у тому випадку, коли регіональна система управління природними ресурсами в інституційному та організаційному аспектах забезпечуватиме належний регулюючий і контролюючий вплив на темпи, способи та пропорції використання природно-ресурсного потенціалу.

Посилення негативних тенденцій у природно-ресурсному секторі національної економіки, пов'язаних із надмірною експлуатацією природних систем, нераціональним використанням ресурсного потенціалу аграрної сфери, необґрунтованим лісокористуванням, зумовило необхідність пошуку нових форм підприємницької діяльності у сфері природокористування. Саме ці форми мають сприяти раціоналізації використання природних ресурсів через більш прогресивні методи та способи освоєння ресурсної бази і розподілу прибуткових надходжень.

Важливим чинником активізації природно-ресурсних складових соціально-економічного розвитку є введення в систему природокористування нових форм кредитних відносин, що частково ліквідували б дефіцит інвестиційних ресурсів.

Доречним є також створення спеціалізованого селянського іпотечного банку з широкими можливостями для іпотечного кредитування сільськогосподарських товаровиробників та комерційних операцій із землею і нерухомістю, включаючи їх виробниче використання. Однак з огляду на потребу виконання селянським банком значного обсягу довготермінового кредитного обслуговування аграрного сектора економіки з великим ризиком неповернення їх та низьким рівнем прибутковості його статус доцільно підвищити, надавши йому права виконувати ширший спектр видів фінансової діяльності, ніж комерційні банки. Крім надання довготермінових позик, банку доцільно доручити обов'язки з купівлі і продажу землі та нерухомості, у тому числі і в комерційних банках, можливість її комерційного використання [2, с. 13].

Важливими є розробка механізму ринку власності, охопивши землю, розширення оренди землі, застосування застави, залучивши землю для отримання інвестиційних кредитів, завершення видання громадянам сертифікатів на право власності на землю. Необхідно спрогнозувати в межах сільських рад схеми територіального планування раціонального використання земель, створити консультативну службу з надання допомоги новостворюваним господарствам в обґрунтуванні, з урахуванням місцевих умов, розмірів, якості і розміщення земельних масивів, потрібних для організації конкурентоспроможних, високорентабельних агроформувань. Ринок землі слід створювати, починаючи саме з регіонального рівня.

Однією з успішних світових стратегій підтримки розвитку малого та середнього підприємництва стала концепція кластерів. Інтерес до утворення кластерів малих та середніх підприємств з'явився внаслідок успішної діяльності промислових регіонів Європи, особливо Італії. В Латинській Америці та Південній Азії численні кластери демонструють значну активність та здатність завоювати вимогливі ринки з високим рівнем конкуренції.

Кластер може об'єднувати більшу чи меншу кількість підприємств у різних співвідношеннях [3, с. 25-32]. Вони є не простою місцевою концентрацією виробництва і послуг, а саме тією ареною, на якій втілюється реальна взаємодія між місцевими фірмами, а також між фірмами та іншими інституціями. У кластері виникають взаємна підтримка й координація, що в буденному житті уособлюють такі поняття, як «соціальний капітал» і «довіра». Основними детермінантами формування кластерів є:

- наближення до ринків;
- забезпечення спеціалізованою робочою силою;
- економія за рахунок масштабів виробництва;
- зниження вартості виробництва;
- зниження вартості операцій;
- можливість повного доступу до інформації;
- можливість залучення до співробітництва фірм, що дисперсно розташовані на території регіону.

Більше того, у кластерах вартість операцій, що здійснюються із традиційними постачальниками та з іншими працюючим структурами, значно нижча, і насамперед, завдяки високому ступеневі довіри.

Створення кластерів сприяє розвитку спеціалізації і посилює поділ та кооперацію праці, оскільки в рамках кластерів окремі підприємства отримують можливість виходити на більші масштаби виробництва. Цей процес так само дозволяє активніше залучати покупців і продавців, досягати більшої рентабельності при виробництві кожного виробу за рахунок об'єднання зусиль партнерів.

Важливе значення в умовах нестачі інвестиційних вливань має перелив частини ресурсів із галузей, які характеризуються найбільшою динамічністю в напрямку розширеного відтворення виробничих потужностей та найвищим приростом авансованого капіталу, у сферу природокористування. Це можна здійснити, якщо деякою мірою організаційно та інституційно об'єднати окремі промислові підприємства, банки та господарюючі суб'єкти, що діють у сфері природокористування, а також підрозділи державного управління (контролюючі органи – обласні управління природних ресурсів та екології), які покликані забезпечувати раціональне використання природно-ресурсного потенціалу.

Формально договірні відносини кредитора і боржника можуть успішно реалізовуватись через вексельну схему [4, с. 44-47]. Передача векселів (боргових зобов'язань, що являють собою надання права користування лісовими територіями певної площі) можлива тільки серед користувачів даного територіального утворення. Площа місцевих земель, що підлягає передачі кредитору внаслідок невиконання боргових зобов'язань, повинна бути визначена розміром заборгованості. При передачі права користування за рахунок погашення заборгованості відбувається переорієнтація використання цієї ділянки і, таким чином, компенсується втрата від негативного впливу одних лісокористувачів на діяльність інших.

Перед тим, як ввести в дію так звані екологічні векселі, необхідно проаналізувати та визначити фактично внесені і конкретні суми заборгованості кожного з підприємств-платників по платежах за забруднення навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів в обласний бюджет. Далі необхідно проаналізувати екологічну ситуацію в області, виконання невідкладних природоохоронних заходів програми соціально-економічного розвитку області з подальшим визначенням важливих природоохоронних об'єктів, які потребують вирішення питань будівництва, реконструкції, капітальних ремонтів і створення необхідних умов експлуатації. Після проведення цих заходів

можна розробляти і впроваджувати вексельний обіг по мобілізації зборів за забруднення навколишнього середовища в обласний бюджетний фонд охорони навколишнього природного середовища.

Економічний зміст емісії векселів фінансовими управліннями полягає в тому, що на суму бюджетної заборгованості і планового фінансування в межах квартального кошторису по кожному підприємству-забруднювачу, що не внесло (повністю або частково) збори в обласний бюджетний фонд охорони навколишнього природного середовища, Головне фінансове управління облдержадміністрації випускає необхідну кількість цінних паперів, які призначаються для розрахунків з наявними в них кредиторами. Для того, щоб векселі були наповнені реальним змістом, передбачається можливість погашення ними заборгованості, наприклад, по зборах за забруднення навколишнього природного середовища, що надходять в екологічний фонд обласного бюджету, тобто виникає додаткова реальна цінність, необхідна будь-якому нормально функціуючому підприємству.

З урахуванням трудомісткості реалізації вексельного обігу в регіонах, певного обсягу додаткових грошових і трудових витрат для виконання таких операцій доцільне залучення банківських установ, які на сьогодні в Україні мають досвід роботи з цінними паперами і в змозі обслуговувати процес випуску та контролювати обіг векселів. Володіючи необхідним устаткуванням, банки можуть організувати зберігання векселів, здійснюючи їх обіг тільки шляхом оформлення актів приймання-передачі від попереднього тримача до наступного із здійсненням необхідних передатних написів (індосаментів). Це дозволить уникнути випадків підробки, втрати або псування бланків векселів, дасть можливість емітенту в будь-який момент простежити шлях і місце перебування кожного випущеного ним векселя. Крім того, фінансові (екологічні) векселі можуть бути прийняті в банку до обліку за відповідною дисконтною ставкою на взаємовигідних умовах з отриманням певного грошового еквівалента тримачем векселя. За погодженням з емітентами банк може організувати роботу з розміну випущених векселів до необхідних тримачам номіналів, здійснювати пролонгацію термінів обігу векселів тощо.

Впровадження вексельного обігу у природокористуванні дозволить залучити кошти для фінансування природоохоронних заходів і тим самим погасити на суму залучених коштів заборгованість в обласний бюджет підприємствам, що мають грошові труднощі щодо внесення прямих платежів за забруднення навколишнього природного середовища.

Не менш важливою ланкою інституційних перетворень у сфері природокористування є розбудова ринкової інфраструктури, а також інших інфраструктурних ланок, що ефективно обслуговували б природно-ресурсний сектор господарського комплексу.

До елементів ринкової інфраструктури на сучасному етапі розвитку слід віднести екологічні банки, біржі природних ресурсів, інвестиційні фонди екологічної спрямованості, страхові компанії, консалтингові фірми і аудиторські компанії, інформаційно-рекламні агенції, посередницькі, аукціонні, а також виставкові структури і комплекси, що охоплюють коло питань стосовно вирішення проблем природокористування та забезпечення ресурсно-екологічної безпеки.

Для забезпечення комплексного розвитку і функціонування елементів ринкової інфраструктури сфери природокористування і дотримання ресурсно-екологічної безпеки необхідні чітка координація та фінансова підтримка проведення заходів, спрямованих на створення елементів ринкової інфраструктури. Подальший розвиток ринкової інфраструктури природокористування стає інструментом

регулювання і управління взаємовідносин між суспільством та навколишнім середовищем, стимулом до зниження екологічних збитків, оздоровлення довкілля.

Однією з важливих функцій ринкової інфраструктури у сфері природокористування вважається екологічне страхування як елемент фінансової системи держави в умовах ринкової економіки, спрямоване на захист від негативних наслідків стихійних сил природи, зменшення екологічного ризику [5, с. 115-131]. Це також сприяє формуванню грошових ресурсів й інвестує прибуток до комерційних структур, поживляючи роботу і дієздатність усїєї фінансово-кредитної системи природокористування. Екологічне страхування може стати ефективним доповненням до традиційних засобів економіко-правового регулювання взаємовідносин між суспільством і навколишнім середовищем. Його головним завданням має бути страхування відповідальності підприємств, які є джерелами підвищеного екологічного ризику, стосовно третіх осіб, а також страхування власних збитків, що виникають внаслідок надзвичайних екологічних ситуацій.

Саме підприємницька діяльність має сприяти найбільш оптимальному залученню до господарського обігу природних ресурсів та інших еколого-економічних благ. Адже лише тоді, коли безпосередній користувач природного ресурсу або джерела забруднення зацікавлений в отриманні найбільшої економічної вигоди при застосуванні адміністративних, економічних та організаційних підойм, що не дозволяють йому завдавати негативних збитків довкіллю, він здатен сприяти забезпеченню соціально-економічного піднесення регіону.

Таким чином, система важелів сприяння становленню підприємництва у природно-ресурсному секторі має органічно вливатись у господарський механізм природокористування. Подолати еколого-економічну кризу можливо лише за умови виваженої та ефективної тактики природоохоронних дій у різних сферах соціально-економічного життя. Основними напрямками такої тактики, на наш погляд, мають бути екологізація економічних реформ, екологізація управління, екологізація людської свідомості.

Список використаних джерел

1. Природно-ресурсна сфера України: проблеми сталого розвитку та трансформацій / Під заг. ред. чл.-кор. НАН України Б.М. Данилишина. -- К.: ЗАТ «Нічлава», 2006. – 704 с.
2. Павлов В.І., Лукін С.О. Економічний потенціал регіону: діагностика та реалізація: монографія. – Луцьк: Надстир'я.
3. Войнаренко М. Механізми адаптації кластерних моделей до політико-економічних реалій України // Світовий та вітчизняний досвід запровадження нових виробничих систем (кластерів) для забезпечення економічного розвитку територій (Зб. мат. конф.). – К.: СЕУ, 2001. – С. 25-32.
4. Рибіна Л.О. Вексельний механізм фінансів природокористування // Вісник Сумського державного аграрного ун-ту. Сер. «Фінанси та кредит». – 2000. – № 2.
5. Хлобистов Є. Фінансові механізми управління охороною довкілля та природокористування в Україні: проблеми та шляхи вирішення. – К., 2003.

Бильк Р.Р. Некоторые аспекты формирования и реализации стратегии устойчивого природоиспользования в регионе.

Раскрыта суть понятия природно-ресурсного потенциала территории. Исследованы вопросы социально-экономической оценки природных ресурсов. Определены

приоритетные направления формирования региональной стратегии постоянного природопользования, основные задания и рычаги ее реализации.

Ключевые слова: природно-ресурсный потенциал, постоянное природопользование, региональная стратегия развития.

Bilyk R.R. Select Aspects of Forming and Realization of Strategy of the Steady Natural Use in a Region.

Essence of concept of naturally resource potential of the territory has been elucidated. Questions of socio-economic estimation of natural resources have been studied. Priority trends of forming regional strategy of sustainable natural use, basic tasks and levers of its realization have been determined.

Key words: naturally resource potential, permanent natural use, regional strategy of development.

Надійшло 19.03.2008 р.

УДК 630*6:330.3[339.9+332.1]

А.М. Дейнека

Еволюція концепції сталого розвитку лісового господарства та її економіко-правове забезпечення на міжнародному і регіональному рівні

Проаналізовано історичний розвиток ідей сталого управління лісовим господарством у контексті концепції сталого розвитку. Охарактеризовано міжнародні процеси щодо критеріїв та індикаторів менеджменту сталого лісового господарства. Обґрунтовано доцільність запровадження нових підходів і стратегій міжнародної та регіональної лісової політики.

Ключові слова: еколого-економічні проблеми, критерії та індикатори, менеджмент лісового господарства, сталий розвиток.

Згідно з визначенням Брунтландської комісії сталим розвитком є такий розвиток, коли задовольняються потреби нинішнього покоління без ризику щодо задоволення потреб майбутніх поколінь [4]. Після Брунтландської комісії була дана безліч визначень і трактувань сталого розвитку. В підходах економічних наук до навколишнього середовища можна виділити два основні підходи щодо ідеї сталості. Домінуючою неокласичною економічною моделлю є економіка сталого зростання. Згідно з іншим теоретичним підходом, що відображає інституційну спрямованість економічної науки (зокрема підходи екологічної економіки), метою людського розвитку є економіка стабільного стану. Обидва визначення мають різне філософсько-етичне походження. У неокласичному визначенні вбачаються

© А.М. Дейнека, 2008.